

Nota micològica

Gibellula pulchra (Saccardo) Cavara, un fong patogen d'aranyes, a Catalunya

Sergi Santamaria i Josep Girbal

Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Biologia Animal, Biologia Vegetal i Ecologia. Unitat de Botànica. 08193 Bellaterra (Barcelona). Spain

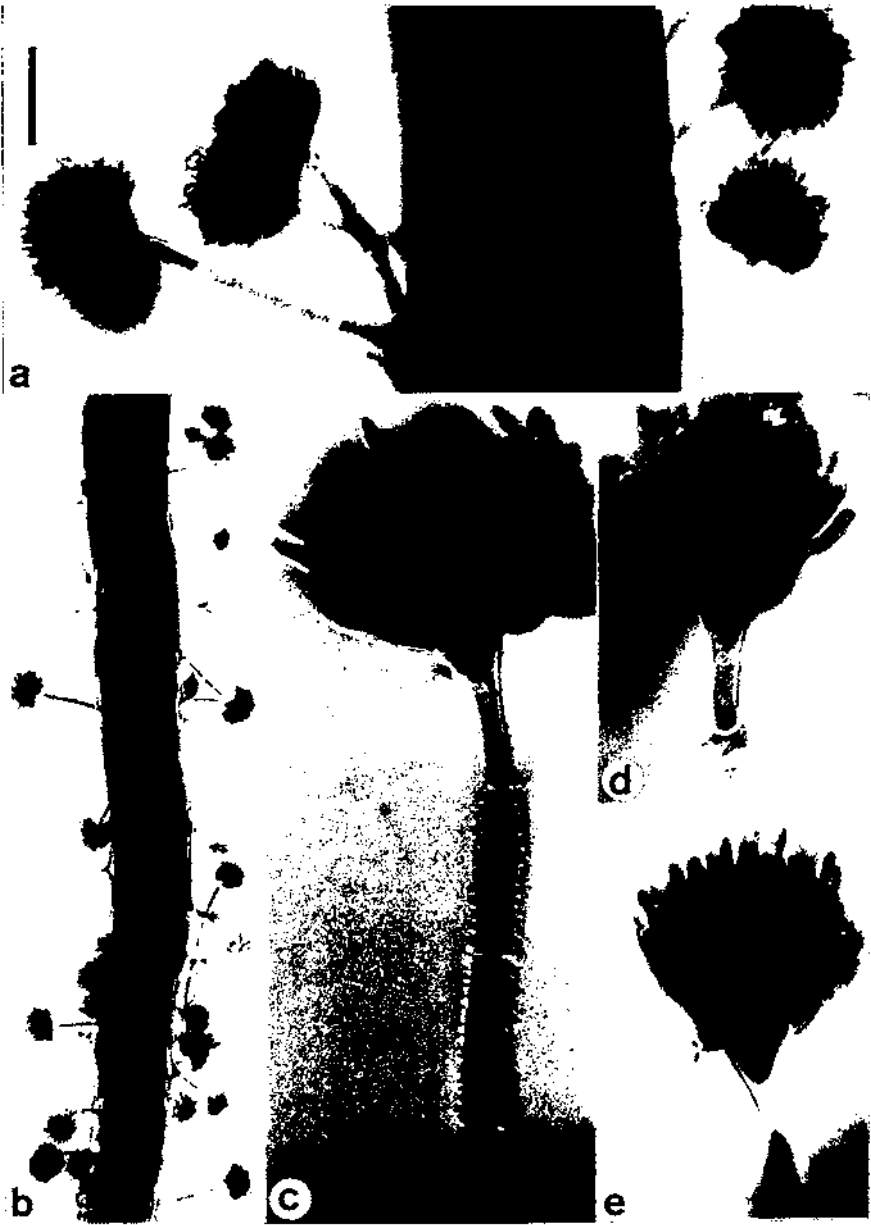
Manuscrit rebut l'abril de 1995

Paraules clau: Catalunya, *Gibellula*, Hyphomycetes, fong patogen, aranyes.

Segons ens consta a la bibliografia, *Gibellula pulchra* (Sacc.) Cavara ha estat citada de la província d'Astúries per Unamuno (1930, 1943), i *Gibellula leiopus* (Vuill.) Mains (com *G. pleiopus*) de la província de Saragossa per Malençon & Bertault (1976), aquestes són les úniques referències que sobre la presència de *Gibellula* es tenen a la península Ibèrica. Per l'escassetat de dades i d'il·lustracions en les esmentades referències, creiem interessant donar a conèixer la presència a Catalunya d'una d'aquestes espècies, *G. pulchra* patògena d'aranyes. El material estudiat correspon a una mostra d'herbari conservada en sec a BCB-Mycotheca i que té les dades de recol·lecció següents: sobre *Tegenaria* ? sp. (Agelenidae, Araneae), Lloret (Girona), 21-IX-1980, leg. J. Roure. Les preparacions microscòpiques han estat realitzades amb blau cotó i l'observació amb un microscopi Leitz DMRB equipat amb contrast interferencial. L'esmentada mostra representa la primera citació d'aquesta espècie a Catalunya.

L'aranya atacada per *G. pulchra* apareix completament recoberta per un miceli de color groguenc. Els sinnemes que forma aquesta espècie estan recoberts pels conidiòfors (27-90 µm de longitud) característics (figura 1a-b), amb la paret típicament ornamentada (figura 1c), que sostenen, amb disposició radiada als seus extrems (figura 1c-e), les mètules (6-11 x 3-4 µm) i les filàides (7-9 x 2-3 µm), productores de conidis (2-4 x 1 µm).

Les espècies d'hifomicets del gènere *Gibellula* estan altament especialitzades a parasitar de forma obligada les aranyes. Presenten una distribució cosmopolita (Samson & Evans, 1992). Se'n coneixen un total de vuit espècies i una varietat (*l.c.*). *G. pulchra* és la més comuna, i ha estat citada d'àrees temperades, subtropicals i tropicals (*l.c.*). Petch (1932) assenyala, però, que prefereix de forma especial les zones més càlides. Aquesta espècie ha estat freqüentment citada sobre aranyes en els boscos tropicals humits de Ghana (Evans, 1974), on és considerada com un important agent en el control natural de les poblacions d'aranyes en aquest hàbitat. També es coneix a Amèrica Central i del Sud, malgrat que sembla molt més abundant i comuna en les zones tropicals d'aquesta àrea (Samson & Evans, 1992).

Figura 1. *Gibellula pulchra*. a-b. Conidiòfors que sorgeixen d'un sinnema. c. Aspecte d'un conidiòfor on s'observa l'ornamentació de la seva paret. d. Detall de l'apex d'un conidiòfor on s'observen les mètules i les fiàlides. e. Detall de l'apex d'un conidiòfor on s'observen els conidis originats en les fiàlides. (Barra escala = 25 µm per la figura a, = 100 µm per la figura b, = 10 µm per les figures c-e.).

Agraïments

Volem agrair a F. Pando (CSIC, Real Jardín Botánico, Madrid) la seva col·laboració en la recerca de referències a les bases de dades de «Flora Micològica Ibérica». Així mateix, volem agrair a J.A. Barrientos (Unitat de Zoologia, UAB) la determinació de l'aranya parasitada. Aquest treball ha estat en part finançat per la DGICYT núm. PB-92-0012 («Flora Micològica Ibérica II») a un de nosaltres (S.S.).

Bibliografia

- Evans, H.C. 1974. Natural control of arthropods, with special reference to ants (Formicidae) by fungi in the tropical high forest of Ghana. *J. Appl. Ecol.* 11: 37-49.
- Malençon, G.; Bertault, R. 1976. Champignons de la Péninsule Ibérique. V. Catalogne, Aragon, Andalousie. *Acta Phytotax. Barcinon.* 19: 1-68.
- Petch, T. 1932. *Gibellula*. *Ann. Mycol.* 30: 386-393.
- Samson, R.A.; Evans, H.C. 1992. New species of *Gibellula* on spiders (Araneida) from South America. *Mycologia* 84: 300-314.
- Unamuno, L.M. 1930. Nueva aportación al estudio de la Flora Micològica del Concejo de Llanes (Asturias). *Bol. Soc. Esp. Hist. Nat.* 30: 179-187.
- L.M. 1943. Adiciones al estudio sistemático de los Hifales de la Flora Española del Sr. González Fragoso. *Anales Jard. Bot. Madrid* 3: 53-133.